Ötödik évfolyam. 1-ső szám. Kolozsvártt, 1875. péntek január 1.

Előfizetési dij.

Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva:

Egész évre	15 frt.
Félévre	8 „
Negyedévre	4 „
Egy hóra helyben	1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

H. 159

MUZEUM-EGYLET KÖNYVTÁRA

Hirdetési dijak:

Hatszor hasábozott gármond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdij minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakori hirdetéseknél külön kedvezményt is nyujt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22.) Haasenstein et Vogler (Wallfischgasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau.

Nyiltéri czikkek

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállás:

Bel-királyutcza 28-ik szám hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ÉRTÉKESBB CZIKKEK DIJAZTATNAK.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

ELŐFIZETÉSI FELHIVÁS

a

„KELET“

politikai és közgazdasági napilap

1875. ötödik évfolyamára.

A „Kelet“ jelen évvel fennállásának ötödik évfolyamába lép. A közönség pártolását kiérdemlendők, a közohajnak kivánunk eleget tenni, midőn lapunkat mérsékelt áremeléssel tetszetősebb és nagyobb alakban uj betükkel állitjuk ki.

A „Kelet“ előfizetési ára:

Egész évre . . .	15 frt.
Félévre	8 „
Negyedévre . . .	4 „
Egy hóra . . .	1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

A megrendelések legczélszerübben postai utalványnyal alólirt könyvkereskedésébe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után tiszteletpéldánynyal szolgálunk.

Kolozsvár, januárban 1875.

Stein János
a „Kelet“ kiadója.

Az év kezdetén.

Kolozsvár, jan. 1. 1875.

Ma az év kezdetén akaratlanul is eszünkbe jut, mily gyorsan szoktak egymás után eltelni a perczek, órák és napok, sőt néha még az év is mondhatni csaknem elsurran felettünk.

Tapasztalhatta mindenki azt is, miszerint némely évben messzeható és nagy horderejü teendői annyira összecsoportosultak, hogy azokat a legnagyobb erőmegfeszités mellett sem volt képes az év végére elintézni.

Ily eset az államok és nemzetek életében még gyakrabban adja magát elő, mint egyeseknél s nékünk ugy látszik, mintha hazánk egy ily epochalis év küszöbét lépte volna át ma, melyben évek mulasztásait kell helyrehoznunk, némely közelebbről tett téves intézkedéseket kell kiigazitanunk s messze jövőre ható reformokat kell életbe léptetnünk, ha azt akarjuk, hogy nálunk is meghozza a parliamentarismus a maga áldásait s ha azt akarjuk, hogy nemzetünk az európai civilisált népekkel az anyagi ugy, mint a szellemi téren kiállja a versenyt.

Kétséget nem szenved, hogy első sorban a miniszterium és parliament vállaira nehézkedik a felelősség és munka terhe; de nem vonhatja ki ez alól magát a napi sajtó sem; közre kellene müködni a pártoknak és pártárnyalatoknak, sőt nincs oly csekély befolyásu polgára a honnak, ki legalább a socialis téren ne hordhatna porszemeket az állam nagy épületéhez. A napisajtótól, de különösen a tisztán Deákpárti lapoktól mindnyájan azt várjuk, hogy azok őrködjenek, nehogy a közvéleményt tévutra vezessék azon árnyalatok, melyeknek irányok ugyan különböző, azonban jelenleg egyaránt positiv programm nélkül handabandáznak, egyedül a miniszterium és többség megbuktatását tüzve ki czélul.

Nem fontolták meg bizonyára ezek azt, hogy Magyarországon ez időszerint, miniszter- és pártválságot előidézni könnyü, de mást, mint a jelenlegi és pedig olyan miniszteriumot alakitani, mely a házban és azonkivül többséggel birjon, csaknem lehetetlennek mondható.

Különösen óvni kellene a közvéleményt azon szélsőktől, kik rombolni minden perczben készek, de épiteni nem voltak képesek soha semmit.

Mindkét fajta izgató ma már megkezdette müködését s a következő jelszavakat használják: hitelünk nem csak megvan ingatva, hanem az állam-bukás szélén állunk — közigazgatásunk miserabilis — igazság-szolgáltatásunk rosz — személy- és vagyonbátorság nálunk nincs, sat. S mindennek egyedüli oka szerintök a ministerium és többség.

Nem állitjuk, hogy baj nincs, s nem is akarjuk azokat kicsinyleni, de nem tartjuk helyes eljárásnak, ha tulságosan fekete szinben állitjuk bajainkat a közönség elébe; mert első esetben a hiu remények mámorába, a másodikban pedig az elcsüggedés lethargiájába sodortatna a nemzet.

Nem sejditik, vagy nem akarják belátni ezen urak és párt-árnyalatok, hogy soha sem volt veszedelmesebb a béketlenkedők számát szaporitani, mint éppen most oly sok gyökeres reformok közepette s hogy ha a nemzet most sodortatna a szélsőségek bármelyikébe, könnyen vagy a forradalom, vagy az absolitismus körmei közé kerülne.

Már is emelkedtek hangok, melyek azt állitják, mintha minket csak egy absolutismus és pedig magyar absolutismus menthetne meg.

Urak, nem jó az ördögöt a falra festeni, mert az megjelenhetnék, s ha megjelenne az absolutismus, elsodorna mindnyájunkat nemzetiségi tekintet nélkül.

Nekünk nem kell az absolutismus sem dolmányban, sem frakkban, sem egyenruhába öltöztetve.

Mennyit fog a jelen országgyülés végezhteni, nem tudjuk. Azonban részünkről megleszünk elégedve, ha a 75-iki deficitet kevesbiteni, s pár oly alapot felállitani sikerül, melyek alapján aztán pénzügyünk rendszeres javitásához kezdhetünk.

De erre nem elég a ministeriumnak és parlamentnek sem akarata, sem munkássága, mert ha minden terü-elvállalás ellen oly mérvben folynak az izgatások, mint jelenleg, ez esetben magában a nemzetben jutnak zátonyra reformjaink a kivitel alkalmával.

A megkezdett évnek kétségen kivül, legnagyobb horderejü teendője a képviselőválasztás, a mikor maga a nemzet fog nyilatkozni, mily irányban kivánja intézményeinket fejleszteni.

A közeledő választások alkalmával, mind a pártoknak, mind a különböző pártárnyalatoknak, mind a választóknak sokkal nehezebb állások lesz, mint volt bármikor, mert most a legkényesebb természetü reform-kérdések nyomulnak előtérbe. Épen ezért volna igen veszedelmes oly igéretek alapján jutni képviselői álláshoz, melyek mig egy részt elérhetetlen vágyakat ébresztenek, másrészről a béketelenkedők seregét szaporitva, veszélyessé válható izgatottságba hozhatná a nemzetet.

Hidjék el azok, a kiknek ilynemü korteskedésre kedvök volna, hogy ez sokkal inkább demoralisal az étetésnél és itatásnál.

Uj párt alakitását sürgetik némelyek jobbról is balról is. — Mi ennek nem vagyunk barátai, sőt attól tartanánk, hogy ez esetben az egyes reformkérdéseknél bábeli zavar állhatna elő.

A Deák-pártnak nincsen oka sem a kiegyezés, sem a reform-kérdésekben eddigi programmján változtatni. — Fenntartani amazt, a reform kérdésekben pedig a józan democraticus alapokon haladni, lehet egyedüli feladata a pártnak ezután is.

Különösen az utolsóba belenyugodhatna a balközép mérsékeltebb része is. Ha pedig ily eljárás következtében kilépnek pártunkból azok, kik a Metternich-féle rendszer emberei, vagy azok, kik a személy iránti rokon- vagy ellenszenv szerint határozzák el magokat az egyes tárgyakra nézve is. Ezt sajnálni lehet, de ez a pártot gyengiteni nem fogja.

A mit mi azonban óhajtunk, az a pártban több tevékenység és határozottság különösön a vidéken. — Ébredjenek pártunk emberei, sorakozzanak jó előre, mert a mint a képviselők mandatuma lejár, sőt láthatólag már a nyár folytán a nemzetnek kell, hogy a választások által sorsa felett intézkedjen.

Egy lépcsőnkénti haladó párt, a conservativek, vagy egy ultramontanizmussal vegyitett reactió, vagy a szélsőségek pártja fogja a jövő országgyülés többségét képezni, mi nem tudjuk. Azt azonban tudjuk, hogy ettől függ, ha vajjon a búskomor Bajzának volt-e igaza, a midőn hazánkról azt irta: „Multadban nincs öröm, Jövődben nincs remény“, vagy pedig a nagy Szechényinek a ki azt mondta: „Magyarország nem volt, hanem lesz.“

Legid. gr. Bethlen János.

— **A képviselőház** a közalapoks alapitványok jogi természetének megvizsgálására bizottságot küldött ki, mely négy tagból álló albizottságot alakitott a „tanulmányi alap“ jogi természetének megvizsgálására. Ez albizottság többsége: Horváth Mihály, Hoffmann Pál s Horánszky Nándor ez alap országos jellege mellett nyilatkozott; a negyedik bizottm. tag, gróf Apponyi Albert ez ellenében külön véleményt jelentett be.

— **A központi** bizottmányok eddigi választásainak végeredménye a még hátralevő választásokkal szemben a következő: Magyarországon 129, Erdélyben 46 központi bizottmány s igy összesen 175 választandó. Eddig megválasztatott Magyarországon 101, Erdélyben 33, összesen 134; hátra van még 41 központi bizottmány megalakitása.

— **Kamatbiztositás.** Nem kevesebb mint 15 millióra megy azon összeg, mely államí kamatgarantiát élvező vaspályáink számára az 1875-diki költségvetésben elő van irányozva. Ezen öszszeg megdöbbentő nagysága leginkább szemünkbe ötlik, ha meggondoljuk, hogy a kamatgarantiával ellátott 12 magyar vaspálya 323 milliónyi befektetési tőkéi után mintegy 16 millió garantia van biztositva, s igy csak egyetlen egy millió az, a mit ebből maguknak a pályáknak üzletforforgalmma fedez!

— **A romániai** kereskedelmi szerződések még mindig diplomatiai alkudozások tárgyát képezik. Ez azonban mint a „P. Llyd“ irja, aligha fogja azon érdemleges tárgyalások menetét zavarni, melyek a bécsi, pesti és bukaresti szakminiszteriumok között folyamatban vannak. A főnehézség a porta jogainak megóvásában van. Erre nézve mint a táviratok értesitnek, az angol kormány azon inditványt tette, hogy a porta egyszerüen engedje meg a romániai kormánynak a kereskedelmi szerződések megkötését. Ezzel szemben a berlini kabinet a portának azt az előterjesztést tette, hogy a román kormány által kötött szerződéseket a porta utólag egy külön fermánban hagyja jóvá. A berlini kabinet ezen lépéséhez valószinüleg csatlakozni fog Osztrák-Magyarország és Oroszország is. E közvetitő inditvány mindenesetre elég engedményt tesz a porta féltékenykedésének és ha el nem fogadtatik, ugy az csak a török politika kicsinyeskedését fogja bebizonyitani, mely a porta érdekeire nézve eddig sem bizonyult üdvösnek.

A bányaadóról.

Az ezen adóról szóló törvényja vaslat a képviselőház adóügyi bizottsága által letárgyaltatott s a ministeri törvényjavaslat lényegében elfogadtatott.

Azon kiváló fontosságnál fogva, melylyel ezen adónem Erdélyre nézve bir, hol nevezetes bányavidékek vannak, melyeknek egyedüli keresetforrásuk a bányászatban van: szükségesnek tartjuk ezen törvényjavaslatot s általában az uj bányaadókat kissé részletesebben megismertetni olvasóinkal.

Külön bányaadó ez ideig nem volt, illetőleg még ma sincs. A bányászat, mint bármely más iparág, egyszerü kereseti, illetőleg jövedelmi forrásnak tekintetik s mint ilyen, vétetik megadóztatás alá, a tiszta jövedelemhez képest, a jövedelmi adóról szóló törvény határozatai szerint, azon egy különbséggel, hogy a fémbányászatnál a jövedelem nem mint más iparágaknál 10%, hanem csak 7% adóval rovatik meg.

Ghyczy pénzügyminister adójavaslataiban azonban a jövedelmi adó visszavezettetett külön alkatrészeire s a nevezetesebb különféle jöve-

---

A „KELET“ TÁRCZÁJA.

PUNIN ÉS BABURIN.

Elbeszélés.

Irta:

TURGENJEV IVÁN.

. . . Öreg és beteges létemre gyakran foglalkoznak most gondolatim a halál eszméjével, hisz ugyis mindennap közelebb állok a sirhoz; csak nagy ritkán emlékezem meg a multról, ritkán pillantanak vissza lelki szemeim arra, mi már nincs többé. Csak néha, midőn téli estéken mozdulatlanul ülök a kandalló vigan lobogó tüze előtt, vagy ha nyári alkonyon lassu léptekkel járkálok az árnyas sétányok fái között, tünnek fel képzetemben a mult idők élményei; de érettebb férfikorom napjainál vagy későbbi fiatalságomnál sohasem állapodnak meg lyenkor gondolatom. Vagy kora gyermek-éveimre, vagy serdülő ifjui napjaimra szállnak azok viszsza.

Ma is ugy történt: mint tizenkét éves fiut látom magamat, öreg, szeszélyes, szigoru nagyanyám falusi jószágán, s emlékeim hátteréből élénken bontakozik ki két alak . . .

De mind ezt rendben és összefüggéssel akarom elbeszélni.

I.

(1830.)

Öreg szolgánk Philippits, magas, rózsa alaku csokorra kötött nyakkendővel diszitve, s szokása szerént lábujhegyen lépett be a szobába. Összeszoritott ajkakkal, szürke haja csomóba csavaritva homlokán, közeledett szigoru tekintetü urnője felé s tiszteletteljes meghajlással nyujtott át nagyanyámnak, egy ércztányéron nyugvó levelet, melynek pecsétjén nagy nemesi czimer diszelgett . . .

— Itt van ő maga? kérdé az urnő.

— Méltóztatik parancsolni valamit? — kérdé felelet helyett félénk hangon Philippits.

— Ostoba! Az, a ki e levelet hozta künn van-e?

— Künn . . szolgálatjára, künn van . . az irnoki szobában vár parancsára.

Nagyanyám bosszusan forgatta kézcsuklóján függő borostyánkőből készült ó divatu olvasójának kis gömböcskéit ujjai között . . . Vidd neki parancsomat, hogy azonnal jőjjön be s te pedig urfi — fordult felém — légy oly szives és maradj nyugton.

Eddig sem mertem motszanni, s most még csendesebben huztam meg magam a zugban, kis zsámolyomon ülve.

A nagy mama, mint honi példabeszédünk oly jellemzően fejezi ki: „tövisdisznóbőrből készült kesztyüvel simogatott.“

Alig öt percz mulva egy körülbelől harminczöt éves egyén lépett a szobába, himlőhelyes, sötét barnaarczczal, sürü fekete hajjal, nagy sasorral, kiálló arczcsontokkal és sürü tömött szemöldökkel, melyek alól nyugodtan, csaknem ábrándosan pillantottak ki kis szürke szemei. Szemeinek szine és kifejezése nem igen állott öszhangban arczának ázsiai jellegével.

Hosszu kaftánszerü kabát fedte be egész termetét. Megállt az ajtónál s köszönt, de csak puszta főhajtással.

— Baburinnak hivnak? — kérdé tőle nagyanyám, s halkan, mintegy magában beszélve, hozzá tevé: Ma foi, il a lair d'un armenien. (istenemre, ugy néz ki, mint valami örmény.)

— Szolgálatjára, — felelte ez mély nyugodt hangon. Midőn nagyanyám tegezni kezdte, ugy tetszék mintha megrendülne s összehuzná szemöldökét. Azt csak nem is várhatta, hogy nagyanyám őt „önnek“ fogja szólitani?

— Te orosz születésü vagy s az orthodox vallás követője?

— Ugy van.

Nagyanyám levette szemüvegét s elkezdte a jövevényt tetőtől talpig éles szemmel méregetni. Ez nem süté le szemeit, élesen fürkésző tekintete előtt, csak kezeit tette keresztbe hátán. Legérdekesbnek tünt fel előttem szakála: simára le volt az borotválva, de oly tökéletes kékszinü arczot, s oly kék állat még soha életemben nem láttam addig.

— Petrowits Jakab levelében — kezdé ujólag nagyanyám, igen dicsérőleg szól rólad, s melegen ajánl téged, azt mondja becsületes, józan életü, szorgalmas ember vagy; de hát aztán miért jöttél el házától?

— Mert, nagyságos asszonyom, neki más fajta emberre van gazdaságában szüksége, mint minő én vagyok.

— Más . . . fajta? Hm, ezt nem egészen értem. Nagyanyám ujólag megzörgeté olvasójának gyögyszemeit, Petrowits Jakab azt irja továbbá, hogy két különös szokással, vagy is sajátsággal birsz. Minő sajátságok ezek?

Baburin könnyedén vállat vont.

— Nem tudom mit méltóztatott a nagyságos ur bennem, mint sajátságot megjegyezni. Talán . . . hogy teljességgel nem türtem a testi fenyitéket . . .

Nagyanyám bámulva tekintett reá.

— Ugy? Tehát Petrowits Jakab téged meg akart fenyittetni, testi büntetéssel?

Baburin sötét arcza egészen lángba borult e szavakra.

— Balul értett nagyságos asszonyom. Elvem az, nem türni el soha, hogy a parasztokra testi büntetést mérjenek.

Ezuttal nagyanyám csodálkozása még magasabb fokra hágott, még kezeit is összecsapta.

— Ah! ! — kiálta végre, s ujólag élesen szemügyre vette Baburint, tehát ilyen elveid vannak neked? Nős, rám nézve ez egészen közömbös lehet, miután nem jószágigazgatónak hanem irnoknak akarlak felfogadni, a gazdasági számadások elkészitése végett. Milyen az irásod?

— Elég jól irok nem csinálok nyelvtani s helyesirási hibákat.

— Az is mindegy nekem. Fő dolog a tiszta olvasható irás, minden divatos czikornyák nélkül, melyeket ki nem állhatok. És miből áll másik sajátságod?

Baburin késett a felelettel, s kissé habozva igy szólt.

— Tán ezalatt azt értette volt gazdám, hogy nem vagyok egyedül, csak magamra.

— Tehát nős vagy?

— Nem . . . az nem . . . hanem . . .

Nagyanyám fenyegető ránczokba szedte homlokát.

— Még egy más személy is . . . egy férfitársam lakik velem . . . egy szegény ember, jó pajtásom, de a kitől megválni nem szándékom . . . már tiz éve, hogy mindig együtt lakunk.

— Talán rokonod?

— Nem, ő nem rokonom, csak régi pajtásom. A háztartás körül nem okoz semmi zavart, — sietett hozzá tenni Baburin, mint egy megelőzendő a lehető ellenvetést. Mindig az én költségemen él, megosztja velem szobámat, s inkább hajt hasznot, mintsem kárt okozhatna, mert hizelgés nélkül legyen mondva, jól olvas és ir, s példás magaviseletü.

Nagyanyám nem szakitá félbe Baburin beszédét, s csak fogai közt mormogott valamit, miközben szemeivel hunyorgatott, s mindég nagyobb bámulattal szemlélte őt.

— S tehát egészen a te költségeden él ez ember?

— Teljesleg.

— S te csupa szánalomból tartod őt magadnál?

— Oh nem; az igazság és méltányosság alapján . . . mert hiszen kötelessége a szegény embernek, segitni szegény embertársain.

— Ohó! ezt megvallom, most hallom először életemben. Mindig ugy vélekedtem ezelőtt, hogy ez inkább gazdagok kötelessége.

— A gazdagoknak ez, bocsánat ha igy szólok, egy neme a szorakozásnak, mig nekünk . . .

— Jól van jól, elég már erről, — szakitá félbe Baburin szavait nagyanyám, s pár perczig gondolatokba mélyedve ült ott, fogai közt mormogva valamit, mit nála nem szivesen láttam, rendesen valamely kitörendő zivatarnak volt az előjele.

— S mennyi idős kosztosod? — kérdé most hirtelen.

— Velem egyidős.

— Veled? Azt hittem, hogy legalább gyámfiad, vagy ilyesmi.

— Nem csak pajtásom, s ezen felyül . . .

— Elég! vágott szavába másodszor is, parancsoló hangon nagyanyám. Ugy látom, te ugynevezett filantrop vagy. Petrowits Jakabnak tökéletesen igaza van; a te állásodban, ez valóban sajátságos; igazi különcz vagy.

(Folyt köv.)

Jövő számunk a közbeeső ünnep miatt vasárnap jelenik

Iskola Alapitvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală BCU Cluj-Napoca.

delmi források, külön törvény alapján adóztatnak meg; igy a tulajdonképeni kereset a kereseti adóval, a tőkéből élvezett jövedelem a tőkekamat és járadékadóról szóló törvény alapján, a részvénytársulatok a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok adójával, a bányászatból élvezett jövedelem pedig a bányaadóval rovatik meg.

Ki kell emelnünk, hogy a bányaadóról szóló törvényjavaslat, Ghyczy ujabb adójavaslatai közül azon egyedüli, melynek megalakitásánál nem csupán a financzialis szempont volt irányadó s hogy valamennyi többi törvényjavaslatban a közgazdasági érdekek kevesebb figyelemben részesültek, mint ezen törvényjavaslatban.

És az adóügyi bizottság is azon szempontból indult ki, hogy bányaiparunk általános hanyatlása, e téren az adófelemelést nemcsak nem indokolja, hanem a lehető kedvezményeket teszi szükségessé. Igen helyesen emelte ki Lukács Béla képviselő az adóügyi bizottság tárgyalása alkalmával, hogy a bányaipar a lehető legcsekélyebb adóval van megróva minden országban; p. Francziaországban csak 5%-kal, Poroszországban a bruttojövedelem 3%-kal volt megadóztatva, de 1865-ben szükségesnek látták leszállitani 1%-ra; s hogy nevezetesen hazánkban az oly iparág, mely évenkint 15 millionyi értéket termel ugyan, de 40—50 ezer embernek ad kenyeret: az államra nézve nem tekinthető oly jövedelmi forrásnak, mely az egyensuly helyreállitására nevezetes tényező lehetne, annál is inkább, mert — a hivatalos statistikai adatok bizonysága szerint — alig ment valamelyik évben a bányajövedelmi adó 100 ezer frtra.

Az adóügyi bizottság tehát elfogadta, hogy a vas- és kőszéntermelés 7%-kal, minden egyéb bányaipar 5%-kal s az oly segédművek, melyek nyerészkedési czélból állittatnak fel, 10%-al rovassanak meg; — mindig a tiszta jövedelem után. De fentartotta egyuttal magának a bizottság még azt, hogy részletesebb tanulmányokat tegyen e tekintetben s hogy azon esetben, ha ezen adó, szemben az ausztriai bányaipar jelenlegi megadóztatásával terhásnek bizonyulva: az adókulcsot ujabb revisig alá vehesse.

A tiszta bányajövedelem kinyomozása körüli eljárás, a bányaipar specialis viszonyainak tekintetbevételével lőn megállapitva már a pénzügyministeri javaslatban, mindazonáltal a bizottság lényeges javitást eszközölt itt is, midőn Irányi Dániel javaslatára elvileg kimondá, hogy a tiszta jövedelem megállapitásánál tekintetbe veendő, hogy a bányaiparnál maga a tőke fogyasztatik s hogy az évek egy bizonyos során át itt elenyészik maga az adótárgy. És igen nevezetes kedvezményt tartalmaz az is, hogy a tiszta jövedelem kiszámitásánál nem az évi jövedelem, hanem 3 év átlagos jövedelme vétetik alapul.

Lényeges e határozat kiválólag azokra nézve, kik Erdélyben a nemes fémbányászattal foglalkoznak, p. az abrudbányai, verespataki, zarándi stb. bányakerületekre nézve. Általában a nemes fémbányászatnál gyakori, hogy a jó évet követi több rosz, a midőn nemcsak jövedelem nincs, hanem tetemes veszteség, ugy, hogy egy jó év összes áldását ismét kénytelen belefektetni az illető vállalkozó a bányaiparba, jobb jövő reményében. A 3 évi átlag compentálja némileg ezen veszteségeket, igaz, hogy az 5 évi átlag, melyet Lukács Béla épen az erdélyi bányavidékekre való tekintetből inditványozott, a jövedelmet és veszteséget még inkább kiegyenlitette volna s még igazságosabb és méltányosabb adózási alapot teremtett volna; de legyünk teljes elismeréssel a nem szakemberekből, nagyrészben nem bányászokból álló adóügyi bizottság iránt már csak azért is, hogy csakugyan felismerte, miszerint a bányaipar az egyedüli kereseti forrás, a hol nemcsak emelni nem lehet, de az államkincstárnak ily kritikus helyzete daczára is le kell szállitani az adókulcsot.

Az újév napjára.

(M. A.) Az év végéhez ért. Az itélet számára, melyet a világtörténelem e parányi időrészecske fölött is mondandó lesz, már össze lehet gyüjteni az okmánycsomót, meglehet állapitani a tényálladékot . . .

Világraszóló harczias események, minőkkel az évtized kezdetét vette, vagy a békés munka oly világ-ünnepélye, a minőre a mult év folytán gyültek össze a föld minden zúgának népei, nem teszik emlékezetessé az évet, melynek végóráit éljük. A csendes magába szállásnak, az átszenvedett viharok, a kitombolt szenvedélyek utáni nyugalmas tevékenységnek éve volt ez, hasonló a bünbánat perceihez, hasonló azon életszakhoz, mely lezárni van hivatva a mult tévedéseinek sürüen teleirt könyvét.

Ős régi felfogás szerint az újév mintegy távolság jelző átélt s újonnan kezdődő korszakok között. Hazánkra nézve a jelen év küszöbön álló hajnalát mindenesetre ilyennek kell tekintenünk. A mult évnek csaknem minden napja egy-egy sebét tárta fel a nemzet testének, egy-egy bajra mutatott rá, melynek jórészben a nemzet maga volt okozója.

A mult év, az önismeret megszerzésének éve, végrendeletében komoly kötelességünkké teszi e sebek orvoslását, e bajoknak elháritását. Végórája nemcsak a megfutott út hosszát, a letelt idő mennyiségét jelzi; méla megkondulása ünnepélyesen int arra is, hogy szakitsunk a közelmult téves antecedentiáival, s hogy minden lépés, melyet az új évben teszünk, az öntudatos javulásnak legyen lépése a családban, a társadalomban épen úgy, mint az államélet terén.

Mert nem csak a magyar állam elgyengült vállai roskadoznak a teher alatt, melyet viselni kénytelenek; beteg a magyar társadalom, a magyar család is. Hiányzik belőle a körültekintő takarékosságnak, a józan gondolkozásnak azon szelleme, mely nélkül az állami lét anyagi feltételei a legnagyobb erőfeszités árán sem lesznek biztos alapra helyezhetők. És hiányzik azon igaz, azon mély erkölcsi érzék, mely „ha nincs meg, Róma ledől, s rabigába görnyed.

A mult év a létező állami bajokon kivül a társadalmi s családéleti fogyatkozásokról is nagyrészben felvonta a lepelt. . . A mult év önnön megismerésünknek volt éve, — a jövő legyen a javulásé. Dolgozzunk e czélra mindenki saját körében annyit, a mennyit csak tehet. Tartsuk szemeink előtt az államnak, hazánknak nagy érdekeit, de ne téveszszük el szemeink elől azt sem, hogy társadalmi és családéletünk gazdasági viszonyai is tarthatlanok, s hogy egy nemzet hatalmi állása nem függ se physikai erőtől, se culturájának s polgárisultságának fokától, hanem kizárólag és egyedül azon erkölcsi erőtől, a melynek birtokában van.

Munkálkodjunk az új évben anyagi s erkölcsi megerősbülésünknek nagy feladatán. Senki se hajtsa le tétlenül kezeit, senki se csüggedjék el erőinek elégtelenségén. A nagy feladat nem nélkülözheti az állam legcsekélyebb tagjainak közreműködését sem, s ha valahol egy nemzet anyagi és erkölcsi reorganisalasának munkájánál méltán elmondhatni a tevékeny közkatonákról a költő szavaival: hogy „nagyobbak ők, mint a hadvezérek.“

A Marosszéki deákpárt közgyülése.

Marosvásárhely, decz. 28.

T. szerkesztő ur!

Örömmel veszem kezembe tollamat, hogy habár röviden is, vázoljam a marosszéki Deákpártnak mai napon történt fényes manifestatioját.

Filep Albert elnök a gyülést — melyre a vidék összes intelligentiája, sőt még maros-vásárhelyiek is nagy számmal jelentek meg, ugy szintén jelentékeny contigense a földbirtokos székelyeknek is — egy igen szépen kidolgozott beszéddel nyitotta meg, melyben pálczát tör azek fölött, kik a hazát végtől végig jajongással, a vészharang kongatásával töltik be, a nélkül, hogy a mentő eszközökről is egyszersmind szólanának, s igy az önsegély utáni vágy, az önbizalom kiirtásának vétkét, hogy ne mondjam, bünét követik el; továbbá nem helyeselheti azok eljárását sem, kik a haza égető sebeinek gyógyszerét, balzsamát egy uj pártalakulásában remélik föltalálhatni, végre kifejezést ad meggyőződésének, hogy a magyar nemzet nem lehet, hogy egy dicstelen halál gyalázatát elviselni akarná, hogy saját szavaival éljek, melyekkel szép beszédét végezé: „. . . a hazának, melyet hatalmas ellenség erővel, fegyverrel foglal el, bukása nem dicstelen, mert fiai a teljesitett kötelesség érzetével szálnak alá sirjaikba, de ha elvész, azért mert fiai roszul számitanak, mert tettekre egyesülni nem tudnak, ha elvész azért mert uralkodni hagyják az erkölcstelenséget: a bukás gyalázatos leend s a népek milliói a helyett, hogy könnyeket sirnának fölöttünk, csak gunykaczajjal kisérik halálunkat.

Az élénk helyesléssel fogadott elnöki megnyitó beszéd után felolvastatott a tordamegyei Deákpárt átküldött jegyzőkönyve. melynek alapján indult meg az eléggé ki nem emelhető tárgyilagossággal és komolysággal folytatott, tanácskozás hazánk, de különösen hibás pártviszonyaink fölött.

A többek közt különösen Gyarmathy Sámuel kir. főügyész egy kitünően átgondolt és bár hosszu, de mindvégig feszült figyelemmel hallgatott beszédben érdekesen és világosan felfejtette, hogy a Deákpárt további fenállásának kérdése szóba sem hozható; hiszen ha az utolsó 7 év nagy alkotásai mellett nagy hiányok és tévedések is tünnek föl, de a melyek immár legnagyobb részben fölismertettek: vajjon kicsoda lenne inkább hivatva azok megigazitására, jóvá tételére mint épen azon párt, melynek kebelében ma is a haza legjobbjai, legérdemesebb és vagyonosabb fiai hasonlithatlan nagy számban találkoznak, bevallom uraim — mondá a szónok — hogy ha volna egy párt, de bár egyes férfiak, kik garantiát nyujtanának arról, hogy adjátok csak az én kezemben a hatalmat, majd elvezérellek én a boldogságba: akkor igenis készséggel hajolnék meg előtte és biznám reá hazám sorsát, de ily pártot, de ily egyént hasztalan keresnek szemeim, sehol is nem találnak; én tehát — folytatja tovább — valóságos hazafias bünnek, erkölcsi gyávaságnak tartanám, ha a Deákpárt értelme és ereje öntudatában lemondani tudna, ha azt mondaná: ime én elvezettelek az örvény szélére édes nemzetem, most menj a merre tetszik; nem, uraim a párt tovább halad, a párt ismeri hibáit, óvatosabb lesz ezután és Isten segélyével meg fogja menteni a hazát!“

Hasonló szellemben még számosan szóltak s csak br. Kemény Domokos és Sándor László igyekeztek némileg az erdélyi magyar nemzeti párt (?) eljárásának érdességét simogatni, azonban egy szóval sem mondák, hogy a párt kebeléből kilépni akarnának, és igy egyhangúlag hozatott a határozat, mely szerint tordamegye Deákpártjának átirata tudomásul vétetik; a Deákpárt fenállása pedig és tömörebbé, consolidáltabbá tétele a hazára nézve nem csak hasznos és szükséges, de egyetlen mentő eszköznek mutatkozik a jelen válságos helyzetben, és a Marosszéki Deákpárt is erkölcsi kötelességének fogja ismerni önerejét fejleszteni s azt a hazai Deákpárttal együtt a hon boldogitására szenteli.

Jóllehet a párt szükségesnek tartja bevárni az országos Deákpárt által leendő közzé tételét egy részletes programmnak; azonban mégis mint a párt összetartásának főelveit kifejezni óhajtja: a közjogi alap sértetlen fentartásának szükségét; továbbá áldozatkészségét a hazánkra sulyosbodó pénzügyi zavaroknak rendkivüli eszközökkel is leendő elháritására, végre kivánságát a hazai közvélemény által sürgetett reformok minél előbb leendő megvalósitása iránt.

D.

Magyar lapok szemléje.

A „Pesti Napló“ Fáy Bélának az uzsoráról irt czikkére tesz megjegyzéseket. Tudtul adja, hogy az uzsorabüntetések eltörlésénél a kormányt és a jobboldalt annak idején nem hangzatos phrasisok, a minőket Fáy idéz, hanem valóban reális tekintetek vezérelték, s hogy az uzsoratörvények eltörlésében az ellenzéknek csak annyi része van, mint a jobboldalnak. Az uzsora büntetések eltörlése tárgyában létesült törvény megalakitására az ügy természetében fekvő belső okokon kivül, még két külső körülmény is vezetett: egyik az, hogy rövid idővel azelőtt hasonló törvény alkottatott Ausztriában és hogy ugyanakkor ő felsége a közös hadsereg tagjaira nézve hasonnemü rendeletet bocsátott ki. A visszaemlékezésekből azon tanuságot meriti, hogy hiba volt eltörölni az uzsora törvényeket; 2-or hogy az uzsora-tárvények eltörlése, illetőleg az 1868. évi XXXI. törvény cz. megalkotása az összes pártok hozzájárulásával történt. Az alkalmazandó orvoslat tekintetéből radicális eszközöket ajánl, és mindenekelőtt az állam támogatása mellett a hitel-szerzés azon forrásainak megszaporitását, melyek a kisebb földbirtokot is hosszabb törlesztési kölcsönök által a jelen válságos időkön átsegitenék.

A „Reform“ visszapillantva lefolyt időkre — melyből — szerinte — csak azt lehet tanulni, mit nem kell tennünk, mely politikát nem szabad követnünk. A pénzügyi, a nemzetgazdasági, a belügyi, a nemzetiségi, az igazságügyi és alkotmányi politikánk mind nagyon hibás volt és ma is a régi Igy jutottunk a széléig; igy haladva tovább, okvetlen megbukunk. Ajánlja, hogy jövő magunktartása ne legyen többé olyan, minő volt a régi. Mindazonáltal azt hiszi, s méltán, hogy nincs veszve minden. Jónak tartaná, hogy miután az elmult évben verekedtünk és veszekedtünk, a közelgő évben béküljünk és cselekedjünk.

A „Hon“ a választási törvény végrehajtásáról elmélkedik. Miután meg van állapitva az, hogy minden választó ugyanazon egy év adófizetése alapján irassék össze, azon kérdést veti fel, hogy ez az összeirás megkezdésének napjáig történt adófizetések alapján történjék-e, vagy lehessen az összeirás végéig folytonosan befizetni az adót és ennek alapján folytonosan megnyerni a szavazatjogot? A „Hon“ az utóbbi magyarázat mellé hajlik, s ezenkivül azt tartja, hogy ha valaki befizet annyi adót egy év alatt, mennyi évi állami adója van, de ezt az adóhivatal megosztja a község és az állam közt, és az utóbbi részére, csak 70—80 százalékot könyvel el, az egész befizetett összeg számitadó, és nem annak csak azon töredéke, melyet az adóhivatal állami adónak könyvel el.

A „Magyar Politika“ sajnálja, hogy az uj év közeledtével a deákpárti hirlapok száma ismét nehányanyal szaporodott. Ha még baloldali lapok gyengitnék egymást, s rontják tekintélyöket képtelen concurrentiával: akkor legalább pártszempontból azt mondhatná tán reá: csak rajta! De ha a mérsékelt irányu lapok idéznek elő ily gyengitő „Kampf um das Dasein“-t: ezt az ügy miatt, melyet képviselnek, sajnálja. E beteges jelenség felemlitésének jogosultságát igazolja — mint ő szerényen bevallja — azon tisztes állás, melyet a laptársak között kivivott, s a közhangulat, mely az ország egyik szélétől a másikig conservativ reform politikát és rendszerváltozás szükségét viszhangozza.

Az „Ellenőr“ czélszerünek tartja, hogy a buzaföld a kártékony, falánk állatoktól: a verebektől idejekorán kereppel s egyéb alkalmas riasztókkal megoltalmaztassék. Ama forrongás tüzét, mely a szerb fejedelemség belsejét emészti, szeriute, a Karagyorgyevits háznak, legnagyobbrészt a magyarországi szerbek közt fészkelő hivei szitják. Megbizik örömest külügyi politikánk vezetőjében; s hiszi is, hogy eszélyességgel és erélylyel elejét fogja venni minden olyan fordulatnak Szerbia külügyi politikájában, melyből az osztrák-magyar monarchiával való nem kivánatos öszszefüzés resultálhatna. Szerbia megbirhat a maga bolondjaival, de az idegen államban fészkelő lázitást is megfékeznie ereje nem lehet, de még joga sincsen. Ez csupán a magyar kormányt illeti meg, s nemcsak jog, de kötelesség is. Az ujvidéki üzelmek ellen, ha valaha, most várja a legerélyesebb, s ha kell a szigor kiméletlenségeig fokozott eljárást. Kivánja az „Ellenőr“, hadd jőjjenek a Miletics lapja által óhajtott „események“ minél előbb, s gondoskodjék a kormány, hogy minél „epochalisabb alakban.“ Mert addig nem lesz e földön jó békesség.

Városi ügyek.

A városi képviselőtestület 1874. évi utolsó közgyülése.

Kolozsvártt, 1874. decz. 31-én.

= A tegnap délután ez évben utoljára tartott képviseleti gyülés sok tekintetben érdekes mozzanatokban bővölködött, habár a tárgysorozat nem is igérkezett annak. A jegyzőkönyv felolvasása és hitelesitése után, Szász Domokos szólal fel több külvárosi polgár nevében, kik sérelmesnek tartják a mezei rendőrség azon eljárását, hogy mig a mészáros társulatnak évi 50 forint fizetésért, meg van engedve, hogy bárhonnan hozott és bármily számu marhát legeltessen a közlegelőn, addig a kolozsvári földészek 5 hold után csak egy marhát legeltethetnek s ezt is csak előleges engedélyadás után, Interpellálja tehát a polgármestert az osztó igazsággal megegyezhetőnek tartja-e ezt? és ha nem, hajlandó-e ez ügyet a tanács kebelében tárgyalás alá venni, s a földészek jogainak megszoritását enyhiteni, vagy a kedvezményt reájok is kiterjeszteni?

A polgármester ez interpellatióra rögtön válaszol: szerinte: traditionalis szokás, hogy a városi legelőre marhák csak kivételes esetben szárazság idején stb. engedtettek; ez volt a szabály, ettől szükség idején épen méltányosságból tért el a város, s ez eset fordult elő az idén is, kiaszván a fű, nem volt, hol legeltetni a marhákat. A mészáros czéh épen ezért kért a legeltetésre engedélyt, s az neki pénzért a földészeknek pedig dij nélkül megadatott; a panaszló külvárosiak nem a tanácshoz, hanem a rendőrfőnökhez fordultak engedélyért, a ki nem adhatta ki, s midőn bejelentés nélkül, mégis legeltettek, a mezei rendőrség, mint végrehajtó, megzálogolta és megbüntette őket; e büntetés ellen folyamodtak a külvárosiak a tanácshoz és a tanács nem csak hogy megengedte a legeltetést, hanem a büntetést is elengedte, minthogy a mezei rendőrség járt el hibásan, mivel az ügyet nem jelentette be a tanácshoz. A mi pedig azon körülményt illeti, hogy a polgárok csak 5, illetőleg 2 hold után egy marhát legeltethetnek, ezt nem rendeli ugyan semmi törvény, vagy kormány-rendelet, de rendeli a városi szabályrendelet, a melyen azonban változtatni a képviselőtestületnek joga van. E változtatásnak maga is belátja szükségét számos e szabályzatban levő félszeg intézkedés miatt, a melyen segiteni kell. Elmondja, hogy 1849. előtt Kolozsvártt három annyi szarvasmarha létezett, mig 1856-ban a Statthalterei ama határozata folytán hogy a közlegelők megszünnek, nemsokára érezhetővé vált a marha-állomány fogyatkozása. Benigni Samu azon fölszólalására, hogy a mészáros czéh méltányosan részesül ama kedvezményben, Szász D. kijelenti, hogy ő nem annak helytelensége, hanem a földészekre ki nem terjesztése ellen szólalt fel, örömmel látja, hogy a mezei rendőrségi szabályzat hiányosságára nézve a polgármester ur is egyetért vele, s e felszólalása alkalmából azon inditványt teszi:

utasitsa a képviselő testület a tanácsot, hogy az egész határrendszert és mezei rendőrséget szabályozó határozatokat tanulmányozza, s annak mielőbbi és mikénti módositásáról kész javaslatot terjesszen be. A javaslat általános helyeslés között egyhangulag elfogadtatik.

Ezt követőleg a szentesitett törvényczikkek hirdettetnek ki. Olvastatik a belügyminister leirata, a melyben értesiti a képviselőtestületet, hogy a városi főispánság megszüntetésével Filep Sámuel urat eddigi főispáni hivatalától felmenti. Tudomásul vétetik.

A belügyminister egy másik leirata olvastatik, mely a felterjesztett ügyrendtartás módositásait jóvá hagyja, de a 24 és 25 §-ra nézve ismételten ragaszkodik előbbi leiratához és nem fogadhatja el a képviselőtestület ismét telt határozatát, mely szerint a hivatalnokok választásánál ne lenne helye a felkiáltás utján való választásnak, hanem csak a titkos szavazásnak; a leirat kivánsága szerint épen ellenkezőleg a felkiáltás, vagy nyilvános szavazás volna a követendő rendes ut és csak 20 tag kivánatára kell titkos szavazást elrendelni, kivéve a fegyelmi bizottságot, mely titkos szavazattal választandó. A másik §. a jegyzőkönyv miként hitelesitésére vonatkozik; a leirat ugyanis a gyülés által kiküldött bizottság által a gyülés után mindjárt kivánja a jegyzőkönyveket hitelesittetni, a képviselőtestület ellenben meg akarja várni a másik gyülést és az által kivánja hitelesittetni a jegyzőkönyvet.

Ugyancsak a belügyminister, ügyvéd Nagy Mihálynak nyugdij iránti folyamodása kérdésében sem helyesli a képviselőtestület ismételt határozatát, s minthogy a leirat szerint az illető 10 évet mint hivatalnok szolgált, nyugdijazását ezennel elrendeli.

Simon Elek polgármester mindkét, már másod izben lejött leiratot sérelemnek és helytelennek tartja, hanem mint másodszori leirathoz nézete szerint is alkalmazkodni kötelesség, nyitva állván azonban az út a ministerium eljárása ellen az országgyüléshez folyamodni fel, mit ezennel inditványoz is. Hosszabb vita után, melyben nem épen a legkiméletesebb kifejezések használtattak a belügyminister ellen, a közgyülés mindkét leiratra nézve elfogadja a polgármester inditványát s e szerint a képviselőházhoz fellebbez.

Olvastatik Bak Lajos asztalos mester kérése a képviselőtestülethez, hogy engedtessék meg neki a kis Szamosból saját telkén át egy köblábnyi viznek átvezetése egy fürész-malom felállithatása végett. A tanács 10 szóval 9 ellen nem adott volt helyet folyamodó kérésének. A képviselő-bizottság több tagja azonban, köztük Benigni Samu, Haller és különösen Bogdán István melegen pártolák a kérést. Wolff ellene van jogi szempontból is, mivel ezáltal a többi malmaktól lesz elvonva a viz, a mely nemcsak a városé csupán, Olasz Károly jónak látja kifejeztetni, hogy csak vizmagasságra és nem a fenekére teendő a vizvezeték; igy ha sok a viz, a feleslegből jut a fűrészmalomnak is, ha nincs, a fűrészmalom áll, a nélkül, hogy a város malmai vagy a többi malmak akadályozva lennének müködésükben. A többség elfogadja az inditványt és e feltétel, valamint a szakértők által ezután megállitandó feltétek alatt megengedi a fűrészmalom felállitását.

A városi viriliseket összeiró bizottság hivatalos adatok folytán összeállitotta a virilisek névsorát, melyet a napi hirek közt vesznek olvasóink. A felolvasott névsor helybenhagyó tudomásul vétetett. A választás alá eső bizottsági tagok megválasztása pedig január 10-ére tüzetett ki.

Minorich főkapitány beterjeszti a tanács inditványát az igen magas kutya-adó leszállitása iránt. Elfogadtatik és a részletek kihirdetése a tanácsra bizatik.

Polgármester ajánlja, hogy dr. Genersich Antal egyetemi tanár a város iránt tanusitott érdemeiért tiszteletbeli orvosnak, Horváth Lajos fiatal tehetséges mérnök saját kérésére tiszteletbeli mérnöknek választassék meg. Elfogadtatik. A városi vadászatért és halászati jog haszonbérlésére nézve kedvezőtlen ajánlatok érkezvén be, a tanácsra bizatik, hogy a bérbeadás iránt belátása szerint intézkedjék lehető kedvező feltételek mellett.

Ezekután több tárgy nem lévén, Simon Elek polgármester rövid szavakban mond bucsut ez évnek s a jövő évre a bizottság tagjainak erőt, kitartást és boldogságot kivánva a gyülést bezárja.

APRÓ PUSKATŰZ.

Politikai és társadalmi életünkben annyi az élhetetlenség, hiábanvalóság és ferdeség, mikép kétségbe kell esnünk jövőnk felett. Ezek ellen harczra kelni, irtó háborut folytatni, első sorban a sajtónak kötelessége. E kötelességérzettől ösztönöztetve, „puskatüzünkkel“, mi is a csatározók sorába állunk. Felriasztani igyekszünk a tétlenséget, reá durrantunk a hiábavalóságra és czélbavesszük az oly nagy mértékben elharapódzott hitványságot. Érezzük, hogy ez nem lesz valami kedves foglalkozás; annak a lőpornak, melyet e csatározásban ellövöldözünk füstje arczunkat is befogja kormozni. Se baj! ha lesz valami eredménye törekvésünknek; ha sikerül — a legkisebb mértékben is — fogyasztani az ellenség számát, szétugrasztani sötét táborát, részünkről mindenesetre meglesz az az elégtétel: hogy nem fogunk azon vitézek közé tartozni, kik még puskaport sem szagoltak.

* * *

A „Kelet“ bemutatta volt ugyan olvasói előtt az Udvarhelytt megjelenő „Baloldal“ mutatványszámát. Nem tehetjük azonban, hogy itt is reá ne mutassunk, s ne figyelmeztessük olvasóinkat: mikép az a „Baloldal“ — a mutatványszámból következtetve — igen nagy contingenst fog a mi „Puskatüzünk“ számára szolgáltatni. A lap vezérférfiainak, bölcsessége nem képes belátni: hogy mai válságos körülményeink közt, nem a baloldali maszlagos ital szabad mérésére volna szüksége a székelynépnek: hanem a józanság s higgadt meg-

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

tolás, minél szélesebb körben való terjesztése. E kábító italt eddigelé a Papp Miklós ojából árulták a székelyföldön (méltánylatl kell elismernünk, hogy az ujabb időben kesebb maszlag és narcoticum volt árujába bevegyitve; hanem, hogy a választások közeledvel nem fogja-e megduplázni a bóditó anyaot — erre nézve nem mernénk felelősséget válni), most már Udvarhelytt a székelység köpén nyitottak e maszlagos pálinka számára kocsmát. Figyelmeztetjük székely atyánkfit: hogy mértékkel használják e mérges italthogy elvégre delirium tremens legyen a kőtkezménye.

* * *

A „Baloldal“ mutatványszáma nem tarlmaz egyebet polyvánál. Azt hallottuk, hogy tizenhétbeli éhség alkalmával drága pénzen tték meg a törögbuzacsutkát és polyvát; haem, hogy a székelyföldön oly nagy volna a zellemi szükség, hogy atyánkfiai e polyvára zoruljanak — ebben Tamások vagyunk. A Baloldal“ nem fogja megóvni székely atyánkait a szellemi éhségtől.

* * *

A karácsonyi szent ünnepek alkalmával ön az olvasó közönségnek kiosztva: „A kolozsvári ev. ref. egyházmegye emlékirata az erdélyi ev. ref. egyházkerület papnöveldéje ügyében“, mely érdekes tárgyul szolgál a vallásos elmélkedésre. Addig is mig, tüzetesebben ismertetjük lapunkban: figyelmeztetjük olva inkat, mikép a fölvetett, s az erdélyi protestánsok közt nagy izgatottságot okozott kérdés, a közreadott memorandumban magasabb álláspontról oly érdekesen és kimeritően van tárgyalva, mikép alig hisszük, hogy volna a vallás és miveltség ügyéért érdeklődő olvasóink közt valaki, ki azt őszinte örömmel ne üdvözölné. Csupán a kivitel nehézségét lehetne ellene felhozni, a mire azonban nekünk az a válaszunk: hogy az erős akarat a legnagyobb nehézségeken is képes diadalt ülni. Kiváncsiak vagyunk tudni: hogy a nagy-enyedi theologiai tanárok, kik szeretnék a közvéleménynyel elhitetni, hogy e kérdés fölvetése a Bethlen-főtanoda megrablásával azonos, mit mondanak, minő kifogásaik lehetnek e memorandum ellen. Midőn a theologiai tanár urak ellene vannak annak, hogy a theologia Enyedről Koloszvárra vitessék, épen ugy ve szi ki magát, mintha a hőrcsög igy szólana a házigazdához: jó gazdám! ne kergess ki engem ebből a lisztes hámbárból, hiszen oly kényelmesen találom benne magamat.

55-ik KÖZLEMÉNY

az árvaházra történt adakozásokról.

1874 év október havában adakoztak a fölszereléshez.

Bányai Sámuelné 1 kosár szőlőt, báró Bornemisza Ignáczné 1 kosár szőlőt és baraczkot. Bán Istvánnné 1 kosár almát és 1 kosár szőlőt, Merza Izsákné 2 kosár szőlőt, Korbuly Bogdánné 1 kosár szőlőt, Kövér Jánosné 1 kosár szőlőt, br. Kemény Istvánné 1 finom kenyérvágó kést 1 kosár almát és 1 kosár kiflit, zágoni Szabó Mihály 1 szekér almát.

Deczember havában.

Br. Kemény Istvánné 2 kosár almát, 40 darab sós pereczet, Simay Kristófné fél véka borsót, dr Mihály Lászlóné 1 véka almát, 1 font kávét, 3 font czukrot, Bán Istvánné 1 zsák burgonyát, gr. Eszterházy Kálmánné 2 sonkát, 2 kólbászt és 2 oldalast, mltsg. Szabó József 1 öl tüzifát, Bogdán István 2 liszttartó ládát, Tauffer Ferencz 1 öl tüzifát, Klein Frigyesné 1 fél zsák krumplit és 1 öl tüzifát. Lukács Ferenczné szül. Fehér Rozália 20 darab kerek fésült, 20 darab tőtartot tőkkel ellátva, báró Bornemisza Ignáczné 1 nagy rekeszes záros liszttartó hámbárt.

Ajándék.

Simay Kristófné 1 frtot.

Fogadják a nemes szivü adakozók az „árvák nevében“ hálás köszönetünket.

Kolozsvárt, 1874. decz. 30.

Br. Bornemisza Ignáczné,
elnök.

Szász Domokosné
titkár.

A „KELET“ magán-távirata.

Feladatott Buda-Pesten decz. 31. 10. ó. 40 p. d. e.
Érkezett, decz. 31. 10. ó. 50 p. d. e.

A képviselő- és főrendiház tegnap rövid ülést tartottak, melyen három törvényt kihirdettek. A deákpárti képviselők holnap délben testületileg tisztelegnek Deák Ferencznél. Tegnap Ghyczy elnöklete alatt számos kereskedő részvételével enquete volt, mely a váltóbélyeg kérdését behatóan megbeszélte s a teendő reformokról véleményt adott.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, decz. 31. 1874.

— **Mai lapunk** az első, mely már nem viseli alján azon aláirást, mely négy éven át volt a „Kelet“-nek disze. Nem tehetjük ez alkalommal, hogy azon ernyedetlen munkásságért és hazafias szolgálatokért, melyeket a „Kelet“ távozó szerkesztője a Deákpártnak és a hazának tett, ne adjunk a hála őszinte érzetének kifejezést E hála nemcsak a „Kelet“ jelenlegi szerkesztőjének, ki másküllönben is el van erre kötelezve, hanem bizonyára e lapok minden olvasójának érzete. A férfiu legszebb jutalma az elismerés és Szász Béla ur megjutalmazva érezheti magát, mert távozásában az elvrokonok közelismerése kiséri.

Szerkesztő.

— **Sirjánál** az ó évnek és születésénél az ujnak, ma a midőn a mult fájdalmainak koporsójánál a jövő reményein csüng a lélek, küldjük olvasóinknak az új évre minden jó kivánatunkat. A mult év igen sok tekintetben a keserüség éve volt; a hon sorsa iránt megtörve a bizalom és megrendülve áll meg a hit a jövő küszöbénél; a nemzet kezdi elveszteni azt, mi egyedül képes fenntartani: a szilárd önbizalmat. Vajha ismét viszszaállitaná azt az új esztendő, vajha hozná magával egygyeseknek, családoknak és hazának, mit a jelen év nemhozott: a boldog új évet!

— **A kolozsvári** jótékony Nőegylet választmányának decz. 29-én tartott ülésében tárgyalt ügyek. 1. A pénztár gyarapitására rendezendő bál ügyében b. Bánffy Dánielné elnöklete alatt bizottmány küldetett ki. 2. Az 1874. évi pénztárnoki számadás megvizsgálására elnök gr. Teleki Domokosné elnöklete alatt bizottmány neveztetett ki. 3. Karácsonyi ajándékul leendő kiosztás végett az ügyet kezelő biztosok kezébe a választmány 80 frtot utalványozott volt; mely összeg mellé e czélra még adakoztak br. Bornemisza Ignáczné 5 frt, Zsigmond Dezsőné 5 frt, Zsigmond Elekné eddigi szives szokása szerint 120 kenyeret, 117 szegénynek kiosztatott 120 kenyér és 74 frt. A választmány az ajándékozó nemes szivü nőknek áldozatukért — a kezelő biztosoknak — Kriza Jánosné, dr. Pataki Dánielné és Vinkler Ferenczné urasszonyságoknak hivséges fáradozásukért szenvedő embertársaink nevében meleg köszönetet szavazott. 4. Azon tisztelt nőket, kik egyletünknek még nem tagjai, felkérni határozta a választmány, hogy egyletünk ügyéhez csatlakozni sziveskedjenek. 5. Elismeréssel fogadta a választmány Szathmári Károly müvész hazánkfia azon szives ajánlatát, mely szerint képeit az uj év első három napján egyletünk és az árvaház javára közszemlére kiteszi. 6. Hat folyamodónak egyszersmindenkorra 19 frt, tizennyolcznak havi részletben kiadandólag 145 frt, együtt 164 frt utalváuyoztatott. Kovácsi Antal, titkár.

— **Közgyülés**. A kolozsvári tornavivoda-egylet 1875. évi január hó 10-én d. e. 10 órakor a városi bizottság gyüléstermében évi rendes közgyülést tart. A közgyülés tárgyai: 1) Elnöki megnyitó; 2) az igazgató választmány 1874. évi müködéséről szóló jelentésének tárgyalása: 3) a számadás vizsgáló bizottság jelentései s a költségvetés megállapitása; 4) az igazoló választmány inditványai; 5) a leltározó, számadás felülvizsgáló s jegyzőkönyvet hitelesitő bizottságok kinevezése; 6) tisztválasztás, azaz: elnök, alelnök, titkár-pénztárnok, orvos s a választmányból kilépő Dobál Antal, Ferencz József, dr. Fischer Lajos, Kövári Mihály, Nagy Lajos, Nederoszték János, dr. Szőcs Emil, Tompa Károly s Váradi Mór helyébe 9 választmányi tagnak titkos szavazás utján való választása. A közgyülésen személyesen, vagy részjegybirtokos felhatalmazottjaik által megjelenni akarók, igazolójegyeiket a közgyülés előtti napon a torna-vivoda épületében s a gyülés megtartása napján, a gyülés helyén, alólirott titkártól átvehetik. Móricz István, titkár.

— **A kolozsvári** „egyetemi kör“ a városi képviselőtestülethez — már több hete benyujtott egy kérvényt, melyben néhány öl tüzifáért folyamodik s daczára, hogy azóta már két képviseleti közgyülés is tartatott, mindeddig a tárgysorozatba felvéve nem volt. Nyárára szándékozik-e a tanács e nemes irányu körnek fát juttatni?

— **A levélgyüjtő** szekrényeken nem ártana a följegyzés, mikor és hányszor szedik ki naponként, hogy a közönség tájékozva legyen, ez igen szükséges és nem is kerül többe egy kis jóakaratnál, melyet az illetékesektől a közönséggel együtt mi is fölteszünk és elvárjuk tőlük e czélszerü és más városokban is szokásos intézkedést.

— **Egmond** tegnapi előadását, összevetve legközelebbi szinrehozatalával, nem igen indokolta a játékrend készitők eljárását, hogy e különben is nem nagyon sok drámai elemmel dicsekvő darabot oly rövid időközben kétszer mutatták be a kevéssé lelkesülő közönségnek. A szerepkiosztásban sem történt semmi változás, hogy bár ez nyitott volna némi fokozottabb érdeket, pedig, bár nem tagadhatjuk meg Szacsvaitól a czimszerep értelmes felfogását s a benne fekvő drámai hév vékonyka erének lehető érvényesitését: mindazonáltal örömmel láttuk volna, ha ezuttal már Kovács Gyula mutatja be saját alakitását, mind a közönség, mind Szacsvai nem jelentéktelen előnyére. Klarika szerepében most is Németi Irma k. asszonyt látók. Klárika jellemének érvényesitése sokkal több nehézséggel, mintsem sikerrel kecsegtet. Az előbb naiv szerelmes lányka utóbb hőssé magasadva: oly átmenet, melyben a gyöngédség az erővel sajátos vegyületben olvad össze s mely a személyesitőt nem kis mértékben próbálja meg. Németi Irma k. a. müvészi egyénisége természetessé teszi, hogy feladatának inkább végszaka felé emelkedett magaslatára s a közönség is a lázitási jelenetben hivta ki. Mátrai Alba herczege az öntudatos müvészet példáját adta ezuttal is, mellette még Krasznai (Brachenburg), Kassai (Richárd) és Vidor (Vilmos) érdemelnek méltányló emlitést. A többiekről jobb nem is szólnunk.

— **A „Magyar Polgár“** t. szerkesztője által megkerestettünk, hogy a szinházi szabad jegyek ügyében a „Figyelő“ megtámadására adott válaszát méltányossági szempontból egész terjedelmében közöljük. Mi ugyan most is azt tartjuk, hogy e nyilatkozat egyáltalán nem önigazolás, mindazonáltal csak a tárgyhalmaz akadályoz, hogy, azt ma már közre nem adjuk, jövő számunkban közölni fogjuk.

— **Hymen**. Kovács János, helybeli unitárius gymnasiumi tanár s az egyetemen az angol nyelv tanitója tegnap, decz. 30-án jegyezte el Kriza Lenkát, Kriza János unitárius püspök kedves leányát. Kivánjuk, hogy hozzon mindkettőjökre e frigy az uj évben hosszu időre becses angyalfiát: valódi boldogságot!

— **Egy kis történetke** a mult esztendőből, mely az ujév beálltával is könnyen ismétlődhetik. Egy ajándékkérő beköszönt. „Mit akar?“ kérdi a meglátogatott házi gazda. „Én vagyok, a ki az utczában, a kapuja előtt levő lámpát szokta meggyujtani.“ „Dehogy! . . . . na itt van 50 kr.“ Egy negyed óra mulva az utczai világitás egy másik közege jelentkezik. „Barátom! én már adtam a világitóknak.“ „Jaj uram! szól emberünk, ön annak adott, a ki a lámpát meggyujtja.“ „Hát maga mit csinál?“ „Én ki szoktam oltani.“

— **Kikosarazás** miatt Szebenben e héten egy fiatal ember elhatározta imádottját a más világra küldeni. A leány atyja értesülvén erről, meggátlá e „nemes“ szándékát, s a dolog szerencsétlenség nélkül került a rendőrség elébe, a hová feljelentés történt. Mily fogalma volt azonban pisztolya horderejéről bizonyitja az, hogy pár nap előtt fogadni akart, hogy 300 lépésnyire egész biztonsággal találni fog.

— **A n.-szebeni** m. kir. posta igazgató Sowa elhalálozván, helyét ideiglenesen Kerk Gusztáv postaigazgatási titkár vette át.

— **Bartha Miklós** baloldali democrat képviselő önkényes hatalmaskodása miatt a biróság elé fog kerülni. Az eset a következő: oktober 9-én a képviselő urnak négy lova egy idegen törökbuza földön legelészvén, a pásztor kötelességéhez hiven behajtotta azokat. Bartha ur azonban talán azt gondolta, hogy a képviselői immunitás lovaira is kiterjed, s kocsisa által lovait erőszakosan kiszabadittatta s midőn a pásztor a karhatalomnak ellenszegülni akart, a demokrat képviselő ur mellen ragadta, és egy vastag pálczával ugy elverte hogy a szegény pásztor két hétig munkaképtelenné vált. A pásztor panaszt emelt a székely-kereszturi törvényszéknél, ez pedig az országgyüléshez folyamodott, hogy a tankihalgatások alapján, bünfenyitő törvényszéki vizsgálat alá vonhassa, illetőleg elitélhesse. Az országgyülés mentelmi bizottsága, hová a kérés utasitatott, a háznak Bartha ur kiadását ajánlja.

— **Véletlen** szerencsétlenségről értesitik lapunkat, mely szinházunk egyik női tagját, Vajdafiné asszonyt érte volna. A hir szerint egy photogén lámpa dölt el és gyult ki s a láng a ruhákba kapván, Vajdafiné asszonyság jelentékenyen megsérült, habár veszélyen kivül is van. Óhajtanók, hogy ez elterjedt hirt mielőbb meg kelljen czáfolnunk.

— **A „Székely Hirlap“** felemliti, hogy a marosszéki deákpárti gyülésen, melyről fennebb találnak olvasóink bővebb tudósitást, mintegy 200-an jelentek meg; ismerteti röviden ahozott határozatokat, de bölcsen hallgat a „nemzeti párt“ nagy kudarczáról, melyet e gyülésen vallott. A végén pedig kijelenti, hogy az ott hozott határozatok értelmében fog a közelebbi követválasztások alkalmával eljárni. Szeretnénk most már mi is tisztába jönni a „Székely Hirlap“-pal. Az előfizetési felhivás a lapot deákpártinak kereszteli, a programmjának vallott határozatokat deákpárti gyülés hozta; a nemzeti párt a Deákpárt megbuktatására tör és a „Székely Hirlap“ oltalma alá vette a nemzeti pártot. Miféle párti tehát?

— **Beszterczе vidékc** 1874. decz. 21-én tartott közgyülésében választotta meg a választást előkészitő központi bizottságot. A beszterczei kerület részére megválasztattak: 1. Siegler János senator 55 szavazattal, 2. Dr. Haupt Gottfried megyei physikus 49 szav. 3. Baier János földész 46 szav., 4. Dr. Filkeni Theodor 45 szav. 5. Steiner Simon földész 37 szav., 6. Budakker Gottlieb lelkész 35 szav. 7. Müller Károly lelkész 30 szav. Schöpp Dániel szappanyos 27 szav., 9. Elekes János jegyző 25 szav., 10. Schuller Frigyes 24 szav., 11. Knales Gottfried aljegyző 22 szav., 12. Müller Traugott rézmüves 20 szav.,

— **A „Nemere“** mióta Sepsi-szent.-györgyre költözött át, egyre kezd erősbödni és Vécsey Róbert szerkesztése alatt élénk, ügyesen szerkesztett lappá vált, mely mig egyfelől Háromszék és egyátalán a székelység érdekeit képviseli, másfelől igen helyesen békét hagy a nagy világ eseményei feletti politizálásnak s a hazai erdélyrészi idegen nemzetiségek tulkapásaira fordit figyelmet, a szász és a román lapok tulkapásairól nem egyszer olvastunk benne érdekes ismertetéseket s mint higgadt deákpárti lapot készséggel ajánljuk a közönség pártfogásába.

— **A gyöngéd** finom érzéséről általánosan ismert Jónás, természetesen nem tagadhatja meg magától azt a gyönyörüséget, hogy a „Magyar Polgár“-ban még egyet rugjon az országgyülés határozatának ministeri végrehajtása következtében hivataluktól felmentett városi főispánokon s legkivált Filep Sámuelen. Hogy a főispáni intézményt szentesitett törvényczikk léptette életbe, hogy jövőre is, midőn pénzügyi tekintetekből megszünnek ez állomások, a városok csak ugy, (megyei) főispánok vezetése alatt maradnak: mindez nem gátolja őt nemes kedvtelésében, mert hisz ő a személynek ellensége s ezt kivánja sérteni. Nemes passioját nem irigyeljük, sőt gratulálhatunk neki, a mennyiben tekintélyes pártfélre akadt városunk polgármesterében, ki szintén helyesnek találta a városi bizottságnak tegnapi gyülésében az elnöki székről tartani dictiokat az egykor törvényes intézmény ellen s pressiot gyakorolni a képviselőkre, hogy a főispántól való elbucsúzás iránti inditvány, a helyeslés nyilatkozatai daczára is, el ne fogadtassék.

— **A kolozsvári virilisek**. A képviselő bizottság tegnapi közgyülésén hagyatott helyben a városi legtöbb adót fizetők névsora, melyet itt közlünk, megjegyezvén, hogy a csillaggal jegyzettek adójuk kétszeres beszámitásával foglalnak helyet e névsorban. Adó-összeg: *Rucska János, ügyvéd 1918 frt. 94 kr. *Id. Hintz György lelkész 1844 frt. 47 kr. *Sigmond Elek, iparkam. tag 1338 frt 27 kr. *Korbuly Gergely, ip. kam. tag 1305 frt. 41 kr, *K, Biasini Domokos, ip. kam. tag 1303 frt 82 kr. *Folly Mihály, ip. kam. tag 1178 frt. 73 kr. Kiss Sándor, 1147 frt. 24 kr. *Hutflesz Károly. ip. kam. tag 801 frt 50 kr. B. Jósika Lajos, 754 frt 57½ kr. Ifj. Tauffer József 678 frt. 72 kr. *Adler Antal 664 frt 24 kr. *Bokros Elek, ügyvéd 649 frt. 91 kr. *Gr. Mikó Imre 648 frt 67 kr. *Id. Tauffer Ferencz 641 frt 23 kr. *Bogdán István 632 frt. 72 kr. Donogány Gergely 621 frt. 6 kr. Fröhlich Vilmós 617 frt. 16 kr. *Reinisch Ágoston 541 frt 48 kr, *Heigel József 524 frt. 1 kr. *Schilling Rudolf 504 frt 86 kr. *Simon Elek 495 frt 55 kr. *Wagner Frigyes 487 frt 60 kr. Schwartz József 480 frt. 51 kr. *Dr. Szombathelyi Gusztáv 480 frt 23 kr. *Engel József 256 frt 16 kr. Kirschner Jakab 420 frt 26½ kr. *Akontz János 704 frt 57 kr. Plihál Ferencz 401 frt 32 kr. Trandafir Miklós 401 frt 15 kr. *Tamási János 388 frt 79 kr. Szathmári György 372 frt 89 kr. *Züllich István 372 frt 56 kr. Akontz József 369 frt 14 kr. Ferenczi Miklós 360 frt 87 kr. *Nagy Péter 348 frt 91 kr. *Báuyai Károly 339 frt 95 kr. Tompa Károly 338 frt 89 kr. *Csulak Dániel 330 ftt 12 kr. *Kis Elek 329 frt 20 kr. *Lönhárdt Ferencz 315 frt 20 kr *Bán István 311 frt 77 kr. *Nemes József 308 frt 26 kr. *Ifj. Hincz György 305 frt 3 kr. Weinberger Pál 287 frt 22 kr. Tamási Tamás 286 frt. Reschner Dániel 270 frt 21½ kr, Kiermayer Károly 265 frt 52 kr. *Dr. Fischer Lajos 262 frt 40 kr. *Dr. Haller Károly 256 frt 49½ kr. Magyari Mihály 255 frt 17 kr. Cziriák Samu 253 frt 6 kr. Dávid Antal 249 frt 76 kr. Varga Dániel 241 frt 95 kr. Összesen 53. Póttagok: Schütz János 240 frt 41½ kr. Fekete Pál 234 frt 37 kr. Klatrobetz János 222 frt 55 kr *Kőváry Mihály 218 frt 40 kr. Berttlef János 213 frt 23 kr. Kadácsi Dániel 207 frt 86½ kr.

— **Dicső-Szt. Mártonban** szilveszter napján az iskola javára tánczestélylyel egybekapcsolt mükedvelői előadást rendeznek.

— **A városi** képviselőtestület gyüléséről lapunk mai számában más helyen emlékezünk meg, itt csak röviden azt emlitjük föl, hogy az igen magasra szabott kutya-adó már a jövő féléven kezdve leszállittatott; igy a fényüzési kisebb kutyák félévi adója 3 frtról 2-re szállittatott. A képviselőtestület ugy látszik figyelembe vette egyik képviselő azon érvelését, hogy „a kis kutya nem mindig fényüzési czikk s lehet jobb, mint a nagy kutya, legalább személyét illetőleg — ugymond — állithatja ezt“. „Kutyáját illetőleg“ akarta mondani.

— **Ez is statistika**. A képviselőtestüietben bejelentetett, hogy ez évben 1557 adózó kutya volt, és hogy a kutya-adó behozatala 700 kutyának került életébe, melyekért gazdája nem akart költeni. A czellengő kutyák kevesbedése ez idő óta nagyon is észrevehető s igy a jövedelmen kivül ez is haszon.

„Kivonat a Hivatalos Értesitőből.“

— Az „angol-magyar göztársaság“ csődtömegéhez tartozó világitási tárgyak Jan. 4-én Brasssóban elárvereztetnek.

— Fokos Mózesne nk Tüle és Bardocz községeiben levő ingatlanai reb. 23-án eladatnak.

— Gálfy Mihály hagyatékához tartozó s 417 frt 90 kra becsült kolozsvári ingatlan Jan. 15-én becsáron alul is el fog adatni.

— Schütz Gyuláné Láské Adelheidtól lefoglalt s 7091 frtra becsült mvásárhelyi ingatlanok Jan. 13-án elárvereztetnek.

— Macellariu Jánonsnak Szerdbhely községében levő 400 frtos háza febr, 1-én el fog adatni.

— Foris Imre csődtömege és neje Depper Erzsébet tulajdonát képező, 7411 frt 3 kra becsült, kolozsvári hidutczai ház és telek Jan. 29-én elárveresvtetik.

— Gr. Lázár Mórné Barcsai Dolixena mvásárhelyi 57795 frtra becsült ingatlanai Jan. 18-án eladatnak.

— A kolozsvári r. c. nőnöveldének Szabó József és Lajos ellen ingatlanhozi tulajdonjog elismerése és átadása iránt folyamatba tett perében, alperes Szabó Lajos részére ügygondnokul Bokros Elek neveztetett ki.

— Wermescher János hagyatéka összes ingó ingatlan vagyonai felett a csődeljárás a mvásárhelyi törvényszék által elrendeltetett.

— Kolozsvári kereskedőnő Rettinger Katalin ellen bevezetett csődeljárás, a hitelezőkkel létrejött kiegyezés folytán megszüntettetett.

— A kfehérvári járásbiróságnál egy irnoki állomás betöltendő.

Szerkesztő postája.

— D. M. urnak Gy.-Szárhegyen Vállalatok kebli érdekü közleményeit nem adhatjuk ki, kérjük a kiadóhivatalhoz fordulni vele. — D. G. urnak Szászváros, Sz. urnak Sz.-Udvarhelytt, P. J. urnak Deésen, P. K. urnak Fogaras, T. B. urnak N.-Enyed, D. S. urnak Zágon, K. B. B. urnak Gy.-Alfalu, P. F. urnak Brassó, Sz. J. urnak K.-Vásárhelytt. J. G. urnak Fogarason köszönet a szives válaszokért, mi már intézkedtünk, elvárjuk a közremüködést. — D. Gy, urnak Gyalu, V. J. urnak N. Szeben magán levélben válaszolunk. — □-nek N.-Szeben nem lesz oka panaszra. T. A. urnak Sz.-Udvarhelytt köszönjük az üdvözletet, s várunk a „kopogtatás“-ra.

CSARNOK.

A nőkről.

Mily szép hivatásá van a nőknek! Be kár, hogy kétszer halnak meg.

Tontenelle.

A nők állhatatosabbak a gyülöletben, mint a szerzelemben.

Goldoni.

A férfi megbirálásánál azon kezdik a nők, vajjon szép-e vagy nem. A tulajdonok vizsgálata csak később következik.

La vie parisienne.

Nincs nehezebb, mint megőrizni egy nőt, a ki önmaga felett nem akar őrködni.

Propertius.

A nők mindent szeretnek, a mit bámuluak

Jean Paul.

Az irónő kétszeresen vétkezik; szaporitja a könyvek számát és kevesbiti a nők számát.

Karr.

A szerelmesek vakok s ha egyik vak megmutatja másiknak az útat, mindketten belebuknak a — házasságba.

Grasbrenner.

A nőket minden időben virághoz hasonlitották s igazok lehetett. A rózsától egészen a gólyahírig annyi hasonlatnak van helye, a mely nem mind bókként ütne ki. Hanem ma hála a nők szép szokásának, hogy arczukat festik, csupán csinált virágokhoz szabad őket hasonlitani.

Stohl P. J.

Meglehet, találhatni két orvost, a kik valamely beteg állapota felett egyetértenek. De soha se találhatni két nőt, a kik azonegy férfi felett egyetértsenek.

La vie parisienne.

Ha az ember leakarná irni mindazt, a mit fiatal nők magok közt beszélnek, a rendörség elé kerülne. Ha azt akarná leirni, amit gondolnak, tán épen az esküdtszék elé állitnák.

La vie parisienne.

KÖZGAZDASÁG.

Miért nem teremnek a gyümölcsfák minden évben?

A fás növények dús ágazattal, lombozattal s más helyettesitő szervekkel birnak, a melyek által a légköri tápszereket magukba fölveszik, s a tápszerek vizzel egyesülve, legfőbb befolyással vannak a fa- és levélképződésre. A talajt tudvalevőleg sok növény nem veszi minden évben a gyümölcsképzésre igénybe, nem gyümölcsöznek évenként, hanem gyarapitják minden évben faállományukat, és lombbal ruházzák fel magukat. A légből vett táplálékra nézve mindegy, ha a növény nagy vagy kicsiny, cserje nagy fa, mert magassága és terjedelme arányában, szervei segélyénél fogva, mindig kellő érintkezési pontot lel a légkörrel.

Másképpen áll a dolog a gyümölcs-képződéssel. Azt látjuk, hogy gyümölcsfáink, ha tápláljuk őket trágyával, gazdag termés után téppen semmi gyümölcsöt sem teremnek. Néha virágoznak ugyan, s jó termést igérnek, de a virágok legnagyobbrészt elhullanak.

A termési vagy terméketlenségi jelenségeket rendesen az időjárásnak szokták tulajdonitni, a melyek minden esetre kedvezőleg, vagy kedvezőtlenül hathatnak; azonban a mérvadó ok mégis legfőképpen a talaj táperejének állapotában keresendő. A gyümölcs-anyagot különösön a talajnak kell szolgáltatni, és ez természetesen nem adhat azt, a mivel nem bir. A kimerülést ki kell pihennie, új erőket kell gyüjtenie, a melyeket különnemü alkatrészek elporhadása és felbomlása által nyerhet, a mire nézve a gyökér munkásságának hatása, a körüllevő anyagokra, a gyökérnek haladó képződése új földrétegekben, s más még ismeretlen processusok müködnek közre. Ezek mindaddig képezik és dolgozzák fel az új anyagokat, a mig a gyümölcsképződésre elegendő mennyiség és minőség össze nem gyül.

A fák trágyázása által kilehet kerülni e hézagokat a talajerőben, ha az erőpótlás helyes mértékét alkalmazzuk.

Az erők túlbősége hasonlólag terméketlenséget, vak virágzást, s gyakran a fák betegségét okozza, mert a trágya anyagok tömegét a természet nem képes megemészteni, feldolgozni, használható tápnedvekké átváltoztatni. Számos szemlélés és vizsgálat alapján, normális termékenység kifejlesztésére, a humus és hamvrészek helyes arányban álló összemüködése szükséges, a melyeket növény táplálókul ismerünk, megjegyezvén, hogy mindezen alkatrészek csak szoros egyesülésük után a talajban válnak a növénytáplálásra alkalmasokká.

A trágya-anyagnak fölületes beásása a törzsek körül, némi nehézséggel jár. A gyökerek megsérülnek s a trágyának csupán legcsekélyebb része hat elegendő eső mellett a gyökerekig. Itt is előnye van tehát a direct trágyázásnak, hogy a tápláló anyagok mindjárt a kellő helyre jussanak, s az átmeneti vámot megtakaritni lehessen, a melyet a felső talapréteg mindig szedni szokott.

(Vége következik.)

Felelős szerkesztő: **Békésy Károly.**

*) E rovat alatt jövőre nem csak szorosabb értelemben vett közgazdasági czikkeket, hanem a gazda-közönség számára gyakorlati értékkel biró közleményeket is fogunk állandóan hozni. Szerk.

Iskola Alapitvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Sz. 7273. — 1874. (522) (2—3)

Haszonbéri hirdetmény.

Kolozsvár sz. k. város községi tulajdonát képező:

a) a Széchényi téren ugynevezett hidkapu előtt fekvő 8 ·/. nyolcz kerekü és

b) a Sétatér szélében fekvő ugynevezett „libuczgáti“ 4 ·/. négykerekü vizi egyszerü lisztelő malmok, az azokhoz tartozó lakrészek, vasmüvesi alkalmatosság és kertekkel együtt, a jövő 1875 évi február 1-töl 1881 januárius utolsó napjáig bezárólag 6 ·/. hat egymásután következő évre, **a jövő 1875 év januárius 11-kén délelőtt 9 órakor** a városház 4 sz. a. termében megkezdendő és az nap esti hat órakor bézárandó nyilvános árverezésen haszonbérbe fognak adatni.

Megjegyeztetvén, hogy az eddigi haszonbéri szerződésben foglalt és a bérlőre nézve terhelő azon feltétel, mely szerént a kolozsmonostori anyagát teljes elszakadása esetében, a gát ujba készitésénél a város terhére járuló naponkénti 16 napszámos adást a bérlő tartozott sajátjából hordozni, jövőre a város saját terhére átveszi, bérlő csakis két taligás fogatával tartozand, a munka végrehajtása alatt segédkezni; a felmerülendő kissebb gátigazitásokra, a szerződésszerü eddigi kötelezettség jövőben is bérlő terhére maradván, továbbá a városi bizottságnak idei 211-dik sz. a. végzése alapján kilátásba helyeztetik, a malom szerkezetének az első haszonbéri év folytában czélszerü módon foganatositandó jókarba helyezése.

Felkiáltási ár 6505 frt. ·/. hatezer ötszáz öt forint o. ért.

1) Ezen árverésre bérvágyók oly figyelmeztetéssel hivatnak meg, hogy a megjelelt felkiáltási árhoz képest 10% bánatpénzzel és a biztositéki képességet tanusitó teljes hitelü okmányokkal ellátva jelenjenek meg, különben az árverezéshez nem fognak bocsáttatni, — megjegyeztetvén, hogy annak bánatpénze, kire a bérletleveretik, a teljes biztositék nyujtásig a házi pénztárban benn tartatik, a többinek vissza fog adatni.

2) **A teljes biztositék elfogadtatik:**

a) az egy évi haszonbérnek megfelelő készpénzben;

b) ennek megfelelő bécsi börzei árfolyam szerint számitandó hazai államkötvényben;

c) a kolozsvári, vagy bármely más erdélyrészi már jogérvényre emelkedett királyi telekkönyvi hatóság területén levő, s a telekkönyvi szabályoknak és a városi érdekeknek megfelelő telekkönyvezett birtok lekötéséről szóló biztositéki okmányban; és végre,

d) hasonló fekvő birtokot kimutató hitelesitett kezességi okmányban, mely két utóbbi mellé telekkönyvi hiteles és teljtartalmu kivonatok lesznek melléklendők, mely elősorolt biztositékok, az árverezés megkezdése előtt, az árverező bizottság kezéhez előlegesen leteendők lesznek, mely biztositékot köteles az, kire a haszonbérlet leveretik, a városi bizottságnak legközelebbi ülésében leendő helybenhagyásától, illetőleg a határozat tudtul adásától számitandó 48 óra alatt, az árverező bizottság előtt teljesen rendbehozni, illetőleg a levert bérlet ár összegig kipótolni és a haszonbéri szerződést aláirni, mit ha tenni vonakodnék, az árverési feltétel vonatkozó pontja értelmében kötésszegőnek fog tekintetni, s az eljárás ellene ahoz képest intéztetni.

3) Ezen árverezés a városi képviselő bizottságnak jóváhagyásától tétetvén függővé, a legtöbbet igérőt azonnal, a várost pedig csak a képviselő bizottság jóváhagyása után fogja kötelezni.

4) Kire a haszonbérlet leveretik, köteles az árverezési jegyzőkönyvet aláirni, mit ha megtagadna is, ajánlata kötelezőnek és törvényesnek fog tekintetni;

5) A ki irásbeli ajánlatot akar tenni, köteles azt a szóbeli árverezés megkezdése előtt, az árverező bizottsághoz beadni, mely csak azon esetben lesz elfogadható, ha kellő bánatpénzzel lesz ellátva; ha határozottan kifejezve lesz benne, hogy az árverezési feltételeket ismeri, s azoknak magát aláveti; megnevezve lesz benne a lakhely, hova a képviselő bizottság határozatáróli értesités küldendő lesz és végül, ha a biztositék a fennebb emlitettek közül választandó egyik nemben mellé zárva lesz.

6) Az irásbeli ajánlat, valamint a szóbeli igéret feletti véghatározat is a képviselő bizottságnak fenntartatik, mely a legközelebbi közgyülésben fog kimondatni, a nélkül, hogy annak megtartása. valamint az elfogadásróli értesités a törvényben meghatározott időhöz volna kötve.

7) A szerződési feltételek előlegesen is megtekinthetők a városháznál az emeleti 8-dik számu irodában, naponta a hivatalas órákban.

8) Ha bérlő a libuczgáti malmot valamely más iparczélra akarná változtatni, vagyha a belső malomról a felesleges vizerőt valamely egyéb iparműre a malom tulsó oldalán kinálkozó üres térnek a maga költségén teendő beépitése által felkivánná használni, arra nézve megteheti a közönséghez előterjesztését, de azon kikötéssel, hogy annak beállithatása, vagy az előbbinek átváltoztatása a közönség engedélyezésének előleges kinyerése mellett, a kötendő haszonbéri szerződvény keretén kivül, külön alka és egyezkedés tárgyát képezendik.

Kolozsvár sz. kir. város tanácsának 1874. deecember 24 kén tartott üléséből.

Ssám. 1722. 1874. (518) (3—3)

Hirdetmény.

Sárdi birtokos gróf Teleki Sámuel és érdektársai által a sárdi korcsmárlási jognak arányositási tárgyában beadott kérésök következtében, a tárgyalási határidő a helyszinén Sárd község a szolgabirói hivatal irodájában jövő **év január hó 29-kén délelőtt 9 órára** tüzetik ki, mire a t. cz. birtokos urak azon észrevételel — személyesen, vagy megbizottjuk által, hivatnak meg, miszerint a meg nem jelenésök esetében az arányositás keresztül fog vitetni. A kezökben lévő vagy addig megszerzendő bizonyitványok beadandók lesznek.

Zalatnai járás szolgabirói hivataltól.

Sárdon, 1874. december-hó 22-kén. MOLNÁR SAMU, szolgabiró.

(520) (2—20)

Legkitünőbb szépitő-szerek.

Dr. BÉRINGUIER L.

KORONA-SZESZE

(A kölni viz quintessentiaja.) Eredeti üvegcsékben 1 frt 25 és 75 kr.

Kitünő minőségben nemcsak mint illat- és mosdó-viz, hanem mint dicső gyógyerejü segédszer, mely az illatszereket éleszti és erősiti.

Dr. Borchardt orvost. NÖVÉNY-SZAPPANA.

Az arczbőr szépitésére és épentartására, és minden bőrtisztátlanság ellen, valamint mindennemü fürdőkhöz nagy sikerrel használható.

Lepecsételt eredeti csomagokban 42 kr.

Dr. BERINGUIER NÖVÉNYI HAJFESTŐSZERE.

(Teljes tokban kefék és csészékkel 5 frt.)

Mint tökéletesen czélszerünek és teljesen ártalmatlannak ismert szer a hajak és szakál, ugy a szemöldök minden árnyazatu színre való tetszés szerinti tartós befestésére.

Dr. LINDES tanár növényi rud-hajkenőcse

fokozza a haj fényét és hajlékonyságát, alkalmas egyszersmind a hajidomoknak épen tartására.

Eredeti darabja 50 kr.

Dr. Béringuier növénygyökér-olaja

hosszasabb használatra elégséges üvegcsében ára 1 frt o. é.

A legalkalmasabb növényszerekből készitve, a haj és szakál épen tartása, erősitése és szépitésére, ugy szinte a kellemetlen fejkorpa és sömörképződés meggátlására.

Dr. Suin de Boutemard fogpasztája

egész és fél csomagocskákban 70 kr. és 35 kr.

A legjutányosabb, legkényelmesebb és legbiztosabb szer a fogak és foghus épentartása és tisztitására; e pászta egyszersmind az egész szájüregnek igen jótékony üdeséget kölcsönöz.

Balzsamos olajbogyó-szappan.

Mint szelid és hathatós mindennapi mosdószer, még a leggyöngebb bőrü hölgyek és gyermekek számára is igen ajánlatik.

Eredeti csomagban 35 kr.

Dr. HARTUNG

CHINAHÉJ OLAJA

A hajtenyésztésére és szépitésére a legjobb chinahéj lefőzése balzsam-olajjal.

Ára 85 kr.

Dr. Hartung NÖVÉNY-HAJKENŐCSE.

A leghathatósb, táplálóbb folyadékok és növényrészekből, a hajnövelés előmozditása és élesztésére. Ára 85 kr

LEDER TESTVÉREK

balzsamos halmányolaj-szappana.

Legujabb finom és olcsó mosdószer.

Egy darab ára 25 kr. o. ért. 4 darabé egy pakétban 80 kr. o. é.

Valamennyi fentebbi czikk, mint feltülnő tulajdonságuk által dicséretesen bebizonyult tárgyak valódiságukérti jótállással kizárólagosan kaphatók: Kolozsvártt: WOLFF J. és ENGEL J. gyógyszerészeknél, valamint: Beszterczén: Kelp Ferencz; és Dietrich & Fleischer. Bethlenben: Berándy Dániel gyógyszerészeknél. Brassóban: Morscher W. Fr., és Jekelius Ferdinánd gyógyszerészeknél. Fogarasban: Lauritsch Gyula. Kézdi-Vásárhelytt: Fejér Lukács. Maros-Vásárhelytt: Fogarasi J. D. Medgyesen: Breckner Károly. Segesvárttt: Misselbacher J. B. & fiai. Sz.-Régenben: Kinn János G. Szász-Sebesen: Weissörtel Ad. G. N.-Szebenben: Werner Ferencz. Sepsi-Szent-Györgyön: Benkö és Csutak. Szamosujvárttt: Placsintár Dávid gyógysz. Sz.-Udvarhelytt: Kauntz J. A. gyógysz. Tordán: Rigó J. F.

Fontos törvénytudományi ujdonságok.

Épen most jelentek meg és **Stein János** erd. muzeum-egyl. könyvkereskedésében Kolozsvárt kaphatók:

Az új választási törvény.

Hivatalos kiadás Ára zsebkiadás alakban 30 krajczár. Nyolczadrétben 20 kr. Postán bérmentesen megküldéssel 25 kr.

Törvényczikk az ügyvédi rendtartásról.

Ára 20 krajczár.

Törvényczikk a királyi közjegyzőkről

Ára 20 krajczár.

1875. január 1-én hatályba lépő birói ügyviteli szabályok.

Nyolczadrét alakban. Ára 50 kr.

VIDÉKI megrendeléseknél legczélszerübb a postadijelkerülése tekintetéből, a törvényczikkekért járuló összeg postautalványoni előleges beküldése.

Emlékeim. Jókai Mórtól.

Két kötet. Ára 4 frt.

BUDAPESTI SZEMLE,

a m. t. akadémia megbizásából. Szerkeszti Gyulai Pál. 12-dik szám. **1874 november — december.** Ára 2 frt.

A természet könyve.

Közérdekü olvasmányok a természettudományok köréből. Bernstein A. német müve. Első és második füzet; füzetenkint 50 kr.

E közérdekü vállalatra, mely egyelőre 20 füzetre van tervezve és melyből havonkint egy füzet fog megjelenni, annyival inkábbis felhivjuk a közönség különös figyelmét, miutan e munkát belérdemén kiül a csinos kiállitás és olcsó ár is ajánlja.

A művészet, vallás és a természet Olaszországban

Irta Castelar Emil. A szerző arczképével. Ára 1 frt 50 kr.

Europa összehasonlító földleirása.

Visontay János által. I. kötet. Ára 2 frt 80 kr.

A nemzetgazdaságtani eszmék ujabb fejlődése.

Irta dr. Weisz Béla. Ára 70 kr.

Önálló vámterület és védvám.

Nemzetgazdászati tanulmány. Irta Szmrecsányi A. Ára 80 kr.

CIGARETTE.

Regény. Két kötetben. Irta Ouida. Ára a két kötetnek 4 frt.

Egy sziv története.

Regény. Két kötetben. Irta Castelár Emil. Ára a két kötetnek 2 frt.

PÁRISI TITKOK.

Irta Sue Jenő. Francziából. 15 kötet.

A könnyebb megszerzés végett e munka kötetenként **80 krban** is **adatik.**

1875. **Boldog új-évet.** 1875.

Boldog új-évet. Boldog új-évet.

(1) (1—1)

Valahányszor alkalom nyilik, mindig örömmel használom fel azt, hogy látogatóim és pártfogóimnak mindannyiszor hálás köszönetemet fejezhessem ki. Legyen szabad remélnem, **hogy nagyrabecsült bizalmukat ez évben sem vonandják meg tőlem,** részemről minden igyekezetem oda irányul, hogy **üzletemből folyvást a legjobb minőségü árucikkel s e mellett pontosan és lehető legjutányosban szolgálhassak,** felette megtisztelve érezvén magamat a bizalom és pártfogás által, melylyel üzletem fennállása óta folyvást szerencsém van dicsekedhetni.

Kolozsvártt, 1875. jan. 1-én tisztelettel

CSIKY IMRE.

1875. **Boldog új-évet.** 1875.

(282) (6—6)

Galandóczot elízi (is levélben) Dr. Bloch Bécsben, Praterstrasse 42.

(523) (2—3)

Eladó ház

Kolozsvártt az alsó szénutczában (muzeumutcza) 33 szám alatt fekvő, 3 szoba, konyha, kamara és pinczéből álló, szilárd anyagból épült uj ház, a hozzá tartozó gyümölcsös kerttel együtt **igen előnyös feltételek mellett** örökáron eladó. Értekezhetni ugyanott:

PINKOVAY ADOLF, tulajdonosnál.

(480) (8—16)

Leszállitott gyáriáron

ASZLÁN JÁNOS

üzletében Kolozsvárt.

Szándékom a tavaszi idényre üzletemet másképpen berendezni, ez okból jelenben dúsan ellátott férfi és női divat üzletemben található mindennémü kelméket leszállitott gyári áron árusitok el, melyet a n. érd. t. cz. közönség szives figyelmébe ajánlok.

Aszlán János.

Nagyrabecsült vásárlóim és a t. cz. hölgyek érdekében!

OKOLICSÁNYI MAITON

fölszerelési csarnoka Bécsben, Hohenmarkt 3 sz. I. emelet.

A farsangi idényre bali öltözetek

a legújabb párizsi minták szerint:

Tarlatan kelméből, gazdagon ékitve, teljesen készen . 30 — 50 forint.
„ „ atlasz, selyem, vagy virágokkal . 45 — 100 „
Egész selyem, gazdag uszály öltöny . . . . . 80 — 200 forint.
Atlasz, lyoni grosgrain, vagy bársony-ruha . . . . . 200 — 500 „

Megrendelések, minta-derék beküldése mellett, leggyorsabban eszközöltetnek.

A legszilárdabb szolgálatért kezeskedik a czég jó hirneve, s a legelső magyar családok ajánlata.

Kiházasitási szerelmények (fehérnemü- és öltözet-kiállitás) 500 — 1000 frt.

(516) (2—3)

Nyomatott Stein János m. kir. egyetemi nyomdásznál az ev. ref. tanoda betüivel Kolozsvárt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.